

KONCEPCE VÝCHOVY **K VOLBĚ POVOLÁNÍ**

příloha plánu práce výchovné poradkyně

Mgr. Věra ŠEBOROVÁ

1.9.2017

ÚVOD

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydalo Metodický pokyn k zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do vzdělávacích programů pro základní vzdělávání. Metodický pokyn ukládá základním školám, aby si vytvořily potřebné podmínky pro plnění vzdělávacích cílů Výchovy k volbě povolání a s platností od 1. září 2002 do svého vzdělávacího programu zařadily Výchovu k volbě povolání, a to v podobě vybraných tematických okruhů (témat) vymezených v pokynu.

Způsob začlenění témat do odpovídajících vyučovacích předmětů, do dalších vzdělávacích aktivit i do jednotlivých ročníků záleží na rozhodnutí ředitele školy a musí být zohledněn v tematických plánech jednotlivých vyučovacích předmětů. V souvislosti se schváleným Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání vzniká příležitost pro školy, aby si vytvořily vlastní koncepci v oblasti Výchovy k volbě povolání a začlenily ji do svého školního vzdělávacího programu ve formě vyučovacích předmětů, projektu nebo prostřednictvím integrace jejího vzdělávacího obsahu do ostatních vyučovacích předmětů.

CHARAKTERISTIKA VÝCHOVY K VOLBĚ POVOLÁNÍ

Výchova k volbě povolání si klade za cíl:

- vybavit žáky znalostmi souvisejícími s jejich budoucím uplatněním ve světě práce
- vypěstovat u žáků dovednosti potřebné pro rozhodování o další vzdělávací cestě a budoucí profesní orientaci
- připravit žáky na přechod ze základní školy na školu střední a do zaměstnání

Výchova k volbě povolání významně napomáhá lepšímu rozhodování žáků při volbě vhodné střední školy a v dlouhodobé perspektivě tak může zajistit jejich větší úspěšnost v dalším odborném a profesním růstu.

Výchova k volbě povolání má v základním vzdělávání nezastupitelné místo:

- zaměřuje se na utváření a rozvíjení dovedností a osobních vlastností žáků, které jsou předpokladem pro jejich budoucí úspěšné začlenění do pracovního života
- učí žáky přebírat osobní odpovědnost za vlastní rozhodování o své budoucí vzdělávací a profesní dráze a pružně reagovat na případné změny v rámci svého rozhodnutí
- rozšiřuje poznatky žáků o světě práce, přibližuje jim vzdělávací a pracovní příležitosti i reálné možnosti uplatnění absolventů základní školy na trhu práce, koriguje představy a očekávání žáků ve vztahu k vybraným povoláním
- učí žáky orientovat se v důležitých profesních informacích, vyhodnocovat je a na jejich základě se odpovědně rozhodovat o své budoucí profesní orientaci
- vytváří předpoklady pro to, aby se žáci naučili realisticky posuzovat své možnosti a osobní šance na trhu práce v souladu s reálnými požadavky vybraného povolání a v konfrontaci s vlastními osobnostními předpoklady
- ukazuje žákům vhodné cesty k dosažení stanovených profesních cílů

VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ A CÍLE ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova k volbě povolání významně přispívá k naplňování mnoha obecných cílů základního vzdělávání a k utváření a rozvíjení všech klíčových kompetencí vymezených v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, zejména pak kompetencí:

- pracovních
- sociálních a personálních
- komunikativních
- k řešení problémů
- k učení

Hlavní roli zde hraje připravenost žáků na situace spojené s rozhodováním o volbě vzdělávací a profesní orientace, s jejich přechodem ze základní školy na školu střední a se vstupem na trh práce.

Výchova k volbě povolání přispívá k realizaci obecných cílů základního vzdělávání tím, že:

- rozvíjí u žáků dovednost využívat rozmanité informační zdroje, kriticky je vyhodnocovat a zaujímat k nim vlastní stanovisko, rozlišovat zásadní a bezvýznamné informace
- učí žáky samostatně se rozhodovat a nést důsledky svých rozhodnutí
- učí žáky hledat a nacházet řešení problémů na základě zvažování různých alternativ, vlastních zkušeností a práce s relevantními informacemi
- přispívá k rozvoji schopnosti adaptace žáků na stále se měnící podmínky
- utváří a rozvíjí u žáků základní dovednosti funkční komunikace a rozvíjí jejich schopnost vhodně se prezentovat a přesvědčit druhé o svých kvalitách
- podporuje u žáků rozvoj realistického sebehodnocení a hodnocení druhých lidí
- učí žáky poznávat vlastní přednosti a omezení a klást na sebe přiměřené nároky
- rozvíjí schopnost žáků přebírat osobní odpovědnost za splnění úkolu (resp. jeho dílčí části) a organizovat vlastní práce tak, aby vedla k předpokládanému výsledku
- učí žáky zvládat aktuální životní problémy a zátěžové životní situace

Výchova k volbě povolání rozvíjí schopnost žáků:

- plánovat si důležité životní kroky
- stanovovat si realistické životní cíle
- zamýšlet se nad různými způsoby dosahování cílů a nacházet účinné strategie vedoucí k jejich naplnění
- vhodně reagovat na potřeby, požadavky a očekávání druhých lidí
- konstruktivně se vyrovnávat s případným neúspěchem

Výchova k volbě povolání také podporuje rozvoj komunikativních dovedností žáků a žádoucích modelů jejich chování a zvyšuje kulturu jejich osobního projevu.

OBSAH VÝCHOVY K VOLBĚ POVOLÁNÍ

Výchova k volbě povolání soustřeďuje pozornost na témata související s řešením prvního významného životního problému společného všem žákům dané věkové kategorie. V průběhu vzdělávání je proto třeba vytvářet dostatek podnětů a příležitostí k tomu, aby žáci:

- přemýšleli o tom, co je čeká po ukončení základní školy, jak se na tyto zásadní změny mohou připravit a jaké mají reálné možnosti profesní volby
- pochopili, že sami ponесou zodpovědnost za své rozhodnutí
- uvědomovali si možná rizika a důsledky nesprávné profesní volby pro svůj budoucí život
- zvažovali okolnosti, které mohou ovlivňovat jejich rozhodování o profesní volbě a učili se odhadovat faktory, které mohou proces rozhodování podporovat či znesnadňovat
- poznávali a učili se realisticky hodnotit své osobní předpoklady, možnosti a omezení (ve vztahu k vybraným povoláním) i své reálné šance ve vybraném povolání
- poznávali různé obory, frekventovaná povolání a nejčastější formy profesní přípravy
- seznamovali se s místní nabídkou vzdělávacích a pracovních příležitostí
- seznamovali se s požadavky na výkon vybraných povolání a zvažovali faktory, které mohou uplatnění v určitém povolání podporovat, omezovat, případně blokovat
- zvažovali klady i zápory frekventovaných povolání a na základě dostupných informací korigovali své představy o vybraných profesích a pracovních činnostech

Těžištěm vzdělávání by ve Výchově k volbě povolání mělo být především utváření dovedností souvisejících:

- s využíváním informačních zdrojů a vyhledáváním informací
- se sebepoznáním
- s rozhodováním a plánováním významných životních kroků

Výchova k volbě povolání je v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání začleněna do vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Je jí věnován samostatný tematický okruh Svět práce, který škola povinně zařazuje do školního vzdělávacího programu v 8. a 9. ročníku.

Výchova k volbě povolání se zaměřuje na kognitivní, osobnostní a sociální rozvoj žáků. Tyto složky jsou orientačně rozvrženy do devíti tematických okruhů. Tyto tematické okruhy podrobněji rozpracovávají tematický okruh Svět práce vymezený ve vzdělávací oblasti Člověk a svět práce v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Zároveň bylo při definování tematických okruhů respektováno pojetí orientačních tematických okruhů uvedených v Metodickém pokynu.

1. Rozhodování o volbě povolání

- předpoklady volby povolání a profesní orientace – osobní zájmy, životní cíle; fyzické předpoklady, tělesný a zdravotní stav; osobní vlastnosti, dovednosti, schopnosti
- proces rozhodování – přípravná, realizační a hodnotící fáze; význam zpětné vazby
- podmínky a předpoklady realistického rozhodování o volbě povolání a profesní přípravy
- faktory ovlivňující volbu profesní orientace (např. osobní omezení či handicap, finanční možnosti apod.); osobní vzory a síla jejich vlivu
- vliv blízkého okolí a různých informačních zdrojů na rozhodování o volbě povolání

- alternativy při rozhodování, význam přípravy náhradních řešení (scénářů)
- důsledky nevhodné profesní volby, možnosti profesní reorientace a rekvalifikace

2. Sebepoznání

- význam realistického sebepoznání a sebehodnocení jako podmínka volby vhodného povolání a rozhodování o budoucím profesním zaměření
- vazba mezi určitými kvalitami osobnosti, nároky vybraných povolání a charakteristickými znaky pracovních činností vykonávaných v rámci zvoleného povolání
- vztah osobních předpokladů, možností a omezení k možnému uplatnění v určité profesi
- porovnání vlastní osobnosti s požadavky na profil osobnosti v určitých profesích
- rozdíly a odlišnosti mezi lidmi jako příčina odlišných předpokladů pro uplatnění ve světě práce a pro výběr vhodné vzdělávací a profesní dráhy
- faktory ovlivňující proces sebepoznání a realistického sebehodnocení
- význam sebevýchovy a rozvíjení vlastního potenciálu

3. Plánování osobních cílů

- význam plánování osobních cílů a hledání účinných strategií jejich dosahování
- akční plánování jako nástroj dosahování osobních a profesních cílů, techniky a strategie akčního plánování, možnost jejich praktického využití při rozhodování
- hledání variantních řešení životních situací souvisejících se zapojením do světa práce
- strategie plánování osobnostního rozvoje a osobních profesně vzdělávacích cílů, mentální mapy jako jeden z účinných nástrojů plánování a rozhodování

4. Práce s profesními informacemi

- význam profesních informací pro volbu vhodného povolání; druhy profesních informací
- zdroje informací o vlastní osobě (reference okolí, personální poradenské firmy, využívání osobnostních dotazníků a dotazníku zájmů aj.)
- vyhledávání a využívání dostupných informačních zdrojů při rozhodování
- charakteristika vybraných informačních zdrojů (médií, databází, inzerátů, internetu, nabídek úřadů práce, poradenských a zprostředkovatelských agentur aj.)
- posuzování a rozlišování vhodnosti různých zdrojů informací
- soustava informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb, jejich využívání; poradenské služby v resortu školství a na úřadech práce, personální agentury
- místní instituce (agentury, úřady práce) poskytující informace o povoláních a pracovních příležitostech a zprostředkující zaměstnání v obci (regionu)
- efektivní způsoby práce s profesními informacemi a různými informačními zdroji – vyhledávání, třídění a vyhodnocování profesních informací
- využívání českých i zahraničních internetových serverů zaměřených na poskytování informací o vzdělávací a profesní nabídce

5. Charakteristika světa práce

- společenský význam práce, role práce v životě jednotlivce, její vliv na jeho spokojenost, seberealizaci a životní úroveň; pojem profesionální práce

- charakteristické znaky práce – pracoviště, pracovní prostředí, pracovní prostředky, objekty a produkty práce, charakter pracovní činnosti, kvalifikační, zdravotní aj. požadavky
- rozdělení světa práce do profesních oblastí a oborů, jejich charakteristika, společné znaky
- struktura profesí a pracovních míst v obci (regionu), hlavní zaměstnavatelské organizace, aktuální nabídka pracovních příležitostí
- organizační aspekty světa práce – druhy organizací, jejich charakteristika a odlišnosti
- vnitřní struktura organizací, poslání důležitých oddělení (např. personální, mzdové aj.)
- soukromé podnikání – podstata, výhody a rizika; rozdíly mezi zaměstnaneckým poměrem a podnikáním; charakteristika hlavních právních forem podnikání; druhy živností
- právní aspekty světa práce – pracovní poměr, pracovní smlouva, pracovní kázeň, bezpečnost práce; práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, Zákoník práce
- formy odměňování za práci, mzda a její složky; sociální a zdravotní pojištění
- státní politika zaměstnanosti; finanční podpora pro uchazeče o práci, podpora v nezaměstnanosti, financování a dostupnost rekvalifikací

6. Obsah a požadavky povolání

- charakteristické znaky a požadavky vybraných povolání (kvalifikační, zdravotní a osobnostní požadavky; charakter pracovní činnosti, typ pracoviště, produkty práce apod.)
- obecné a společné znaky vybraných povolání, vztah k absolvovanému vzdělání
- požadavky zaměstnavatelů na kvality potenciálních zaměstnanců, znalosti a dovednosti ovlivňující úspěšnost uchazečů o přijetí do pracovního poměru
- vztah mezi osobními předpoklady a charakteristickými znaky zvoleného povolání
- modely profesního chování v různých profesních rolích (postavení nadřízených a podřízených, kolegiálnita, partnerství); profesní etika
- vliv techniky a nových technologií na proměny v obsahu a nárocích profesí jako nezbytná součást vývoje

7. Příprava na povolání

- charakteristika frekventovaných povolání z hlediska požadované formy profesní přípravy
- přehled a členění středních škol podle oborů a forem profesní přípravy, stručná charakteristika frekventovaných studijních a učebních oborů
- aktuální vzdělávací nabídka v obci (regionu), případně v jiných obcích a regionech
- nutnost, důvody a význam celoživotního vzdělávání a sebevzdělávání, další vzdělávání jako předpoklad úspěšnosti na trhu práce; možnosti dalšího vzdělávání

8. Trh práce

- trh práce – pojem, podstata, tržní mechanismy, vztah nabídky a poptávky; vliv demografického a ekonomického vývoje na aktuální podobu trhu práce
- faktory ovlivňující úspěšnost pracovní síly na trhu práce
- uplatňování absolventů škol na trhu práce, vliv absolvovaného vzdělání na uplatnitelnost na trhu práce, význam dosaženého vzdělání a kvalifikace
- trh práce v obci, regionu, České republice a Evropské unii – společné a rozdílné znaky
- rovnost příležitostí v přístupu ke vzdělávání a na trh práce, překážky v přístupu ke vzdělávacím a pracovním příležitostem; znevýhodnění občané na trhu práce

- ztráta profesní způsobilosti, ztráta zaměstnání – jak si v těchto situacích poradit
- sociální a psychologické problémy spojené s nezaměstnaností a neúspěchem v povolání

9. Vstup na trh práce

- co je potřeba umět a znát, když se ucházíme o přijetí do zaměstnání
- způsoby hledání zaměstnání, význam vlastní iniciativy
- dovednosti komunikace – verbální, neverbální (naslouchání, kladení otázek, vedení skupinové diskuse); přijímání pochvaly a kritiky
- vhodné způsoby chování, vystupování a komunikace u přijímacích pohovorů, při výběrových řízeních a při jednání s potenciálním zaměstnavatelem
- význam umění vhodně se prezentovat na trhu pracovních příležitostí
- vyplňování přihlášek, tiskopisů a formulářů, sestavování profesních životopisů, žádostí o zaměstnání, odpovědí na inzeráty a vlastních nabídek
- formální úprava písemných materiálů (strukturovaného životopisu, průvodního dopisu aj.)

PŘEDPOKLÁDANÉ VÝSTUPNÍ KVALITY ŽÁKŮ

Výsledkem všech poznávacích a učebních činností by mělo být osvojení specifických vědomostí, dovedností, návyků a postojů, které žákovi umožní realističtěji nahlížet na vlastní osobnost, poučeně se rozhodovat o volbě vhodného povolání a profesní přípravy a orientovat se v nabídce dostupných vzdělávacích a pracovních příležitostí.

V souvislosti s těmito obecnými výstupními kvalitami by si žáci měli osvojit řadu specifičtějších kvalit. Žák by měl být schopen:

- uvědomovat si svou roli v procesu rozhodování o výběru vhodného povolání (profesní přípravy) a odpovědně se rozhodovat na základě dostupných informací
- realisticky hodnotit své osobní předpoklady, omezení i osobní šance a jejich znalost využívat při rozhodování o volbě vhodné vzdělávací cesty a profesní přípravy
- korigovat své představy o vybraných povoláních, profesích a pracovních činnostech, realisticky posuzovat klady a zápory jednotlivých povolání a profesí
- orientovat se v nabídce středních škol, učilišť a volných pracovních míst a v poptávce po vybraném povolání na místním a regionálním trhu práce
- stanovovat si realistické cíle a uplatňovat vhodné strategie vedoucí k jejich dosažení, svá rozhodnutí zvažovat s přihlédnutím k různým okolnostem a faktorům
- orientovat se v různých informačních zdrojích pro volbu povolání, aktivně vyhledávat, třídit a vyhodnocovat potřebné informace a využívat je pro svoji profesní volbu
- správně vyplňovat frekventované tiskopisy, formuláře, přihlášky a osobní dotazníky, stručně a věcně odpovědět na inzerát a sestavit vlastní nabídku

REALIZACE VÝCHOVY K VOLBĚ POVOLÁNÍ

Výchova k volbě povolání umožňuje využívat různé formy vzdělávání a výchovného působení na žáky. Optimální rozsah je 60 hodin v období posledních 2-3 let povinné školní docházky.

Základem výchovy k volbě povolání na naší základní škole je předmět Svět práce, který je součástí pracovních činností v 8. a 9. ročníku s časovou dotací 1 h. / 14 dní, celkem 36 vyučovacích hodin. Svět práce vyučuje výchovná poradkyně školy, která také koordinuje celou výchovu k volbě povolání na naší základní škole. V 7. – 9. ročníku se věnuje třídní učitel aktivitám souvisejícím s výchovou k volbě povolání v rámci třídnických hodin v dalších minimálně 8 hodinách za školní rok. Nedílnou součástí výchovy k volbě povolání je také exkurze na Úřad práce v 9. r., návštěvy burzy škol a vzdělávání Educa v 8. a 9. r., testování k profesní orientaci Mgr. Bradáčovou v 8. r., informační nástěnka v 1. patře školy, informační schůzka s rodiči, konzultační hodiny výchovné poradkyně.

Obsahem předmětu Svět práce jsou témata:

- Trh práce – povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce
- Volba profesní orientace – základní principy sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace, informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb
- Možnosti vzdělávání – náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby
- Zaměstnání – pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- Podnikání – druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání

Třídnické hodiny v 7. – 9. ročníku jsou v rámci Výchovy k volbě povolání využívány pro práci s tématy:

- sebepoznávání
- rozhodování
- akční plánování
- informační základna pro volbu povolání
- svět práce a dospělosti
- možnost absolventa ZŠ
- adaptace na životní změny

Výchova k volbě povolání se dotýká i obsahu dalších vzdělávacích oblastí a oborů:
- na 1. stupni:

1. Člověk a jeho svět – témata:

- Místo, kde žijeme – škola, obec, město, místní krajina, okolní krajina, regiony ČR, Evropa a svět
- Lidé kolem nás – rodina, soužití lidí, chování lidí, právo a spravedlnost, vlastnictví, kultura

- Lidé a čas – orientace v čase a časový řád, současnost a minulost v našem životě, regionální památky
- Rozmanitost přírody – životní podmínky, ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody
- Člověk a jeho zdraví – péče o zdraví, zdravá výživa, osobní bezpečí

2. Člověk a jeho svět – témata:

- Počáteční seznámení žáků s různými materiály a manipulací s nimi
- Utváření a rozvíjení zájmu žáků o rozmanité pracovní činnosti
- Utváření praktických dovedností a pracovních návyků z různých oblastí
- Práce s drobným materiálem – pracovní pomůcky a nástroje, jednoduché pracovní operace a postupy, organizace práce, lidové zvyky, tradice, řemesla
- Konstrukční činnosti – sestavování modelů
- Pěstitelské práce – pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě
- Příprava pokrmů – technika v kuchyni

3. Český jazyk a literatura – témata:

- Komunikační a slohová výchova – čtení, naslouchání, mluvený projev, písemný projev
- Jazyková výchova – zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, pravopis

4. Cizí jazyk – témata:

- Receptivní, produktivní a interaktivní řečové dovednosti – pravidla komunikace v běžných každodenních situacích, jednoduchá sdělení, tematické okruhy k profesím, slovní zásoba a tvoření slov

- na 2. stupni:

1. Výchova k občanství – témata:

- Člověk ve společnosti – naše škola, naše obec, region, kraj, naše vlast, kulturní život, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití
- Vnitřní svět člověka – podobnost a odlišnost lidí, vnitřní svět člověka, osobní rozvoj
- Stát a hospodářství – majetek, vlastnictví, výroba, obchod, služby, principy tržního hospodářství
- Stát a právo – právní základy státu, státní správa a samospráva, principy demokracie, lidská práva, právní řád ČR, právo v každodenním životě
- Mezinárodní vztahy, globální svět – evropská integrace, mezinárodní spolupráce

2. Výchova ke zdraví – témata:

- Vztahy mezi lidmi a formy soužití – vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity
- Změny v životě člověka a jejich reflexe – dětství, puberta, dospívání
- Zdravý způsob života a péče o zdraví – tělesná a duševní hygiena, režim dne
- Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence – stres a jeho vztah ke zdraví, civilizační choroby
- Hodnota a podpora zdraví – podpora zdraví a její formy
- Osobnostní a sociální rozvoj – sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace činnosti a chování, mezilidské vztahy, komunikace a kooperace, morální rozvoj

3. Český jazyk a literatura – témata:

- Komunikační a slohová výchova – čtení, naslouchání, mluvený projev, písemný projev

- Jazyková výchova – zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, pravopis

4. Cizí jazyk – témata:

- Receptivní, produktivní a interaktivní řečové dovednosti – jednoduchá sdělení, tematické okruhy, slovní zásoba a tvoření slov

5. Informační a komunikační technologie – témata:

- Práce s rozmanitými zdroji informací, práce s internetem, zpracování informací pomocí počítačových aplikací, vytváření jednoduchých dokumentů, prezentace pomocí textových editorů a tabulkových procesorů, praktické využívání elektronické pošty

6. Osobnostní a sociální výchova – témata:

- Osobnostní vývoj jedince – sebepoznání, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu
- Rozvoj sociálních dovedností – komunikace, kooperace

7. Mediální výchova – témata:

- Práce s informacemi a informačními zdroji

FORMY PRÁCE

Výchova k volbě povolání umožňuje využívat různé formy vzdělávání i výchovného působení na žáky. Veškeré dovednosti žáci získávají v rozmanitých činnostech, které vycházejí z jejich osobních zkušeností. Důraz je kladen na vlastní aktivitu žáků při získávání a vyhodnocování informací. Skupinová práce a diskuse pak umožňují žákům přímou konfrontaci s názory spolužáků a tím jim poskytují okamžitou zpětnou vazbu.

V předmětu Svět práce a během třídnických hodin jsou využívány především tyto formy práce:

- práce s různými informačními materiály (letáky, prospekty, mapami povolání apod.)
- aktivní seznamování s profily různých povolání, orientace v katalozích povolání
- práce s inzeráty (reakce na inzerát, sestavování vlastních inzerátů) – denní tisk, internet
- vyplňování a průběžné vyhodnocování osobních akčních plánů žáků a speciálních testů (inventáře osobních zájmů, předpokladů pro různá povolání apod.), formulářů, tiskopisů, úředních i osobních dotazníků, přihlášek aj.
- sestavování životopisů a průvodních dopisů potenciálním zaměstnavatelům
- rozhrávání modelových situací (průběh přijímacího řízení ve škole, vstupní pohovor u potenciálního zaměstnavatele apod.)
- upevňování návyků vhodného společenského chování, nácvik efektivních způsobů sebe prezentace potenciálním zaměstnavatelům (výběr vhodných jazykových a stylistických prostředků při úředním telefonování, oficiálním představování apod.)
- individuální rozhovory se žáky – průběžná práce se záznamovými archy (hodnocení osobnostních kvalit a předpokladů pro různá povolání)
- návštěvy institucí (především Úřadu práce, příp. středních škol)

Z 1. stupně si každý žák přináší na 2. stupeň vyplněný pracovní list Čím budu?. Na 2. stupni vyplňují na konci 1. čtvrtletí žáci dotazníky pro volbu povolání pro příslušný ročník. Celá složka pak pomáhá při výběru studia.

METODICKÉ A PRACOVNÍ MATERIÁLY

K výuce Výchovy k volbě povolání se na naší škole používají materiály:

- Metodický pokyn MŠMT k zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do vzdělávacích programů pro základní vzdělávání, schválen MŠMT dne 2.7.2001 pod č.j. 19485/2001-22 – www.msmt.cz
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, schválen MŠMT dne 24.8.2004 a vydán opatřením ministryně pod č.j. 31504/2004-22 ze dne 13.12.2004, ve znění pozdějších úprav – www.msmt.cz, www.vuppraha.cz
- Poradce k volbě povolání, Raabe
- Volba povolání: pracovní sešit, V. Horská, H. Zemánková a kol., Most, Hněvín 1999
- Volba povolání: příručka pro učitele, V. Horská, H. Zemánková a kol., Most, Hněvín 1999
- Člověk a svět práce pro 6.-9. ročník ZŠ – Příprava na volbu povolání, J. Strádal, Praha, Fortuna 2001
- Orientace ve světě práce: pracovní sešit, V. Pucová a kol., Most, Hněvín 2003
- Orientace ve světě práce: příručka pro učitele, V. Pucová a kol., Most, Hněvín 2003
- Moje volba, J. Blažková, Most, Hněvín 2006
- Pomáháme žákům s výběrem vzdělávací profesní dráhy, R. Šikulová a kol., Most, Hněvín 2007
- Psychologické testy pro kluky a děvčata, J. Kincherová, Praha, Portál 1998
- Nové psychologické testy pro kluky a děvčata, J. Kincherová, Praha, Portál 2000
- Multimediální program „Průvodce světem povolání“ – www.gwo.cz
- Webové stránky na podporu škol v oblasti profesní orientace a výchovy k volbě povolání – www.startnatrhprace.cz
- Webové stránky zaměřené na integrovaný systém typových pozic – www.istp.cz
- Webové stránky s přehledem středních škol a oborů – www.atlasskol.cz

Příloha č. 1

19458/2001-22

Metodický pokyn

k zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do vzdělávacích programů pro základní vzdělávání

V současné dynamické době dochází k pohybu v obsahu mnohých profesí a ke změnám na trhu práce. V souvislosti s měnícími se podmínkami pracovního trhu se zvyšuje nezaměstnanost, která postihuje všechny věkové skupiny včetně mladistvých osob. Vzhledem k výraznému nárůstu počtu nezaměstnaných mladistvých absolventů základních a středních škol se dosavadní nástroje zaměřené na ovlivňování volby budoucí vzdělávací cesty a profesní orientace žáků jeví jako málo účinné. Jako jeden důvodů selhávání mladistvých na trhu práce se ukazuje jejich nedostatečná připravenost na odpovědné rozhodování o volbě profesní dráhy a nízká schopnost realisticky hodnotit existující možnosti profesního uplatnění na trhu práce. Tato skutečnost vyvolala potřebu systematicky připravovat žáky na volbu povolání a na přechod do světa práce již během povinné školní docházky.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy proto vydává tento pokyn:

S platností od 1. září 2001 zařazují základní školy podle svých možností do všech vzdělávacích programů pro základní vzdělávání vzdělávací oblast Výchova k volbě povolání, a to v podobě vybraných obsahových okruhů (témat) vymezených v dalším textu, který je přílohou k tomuto metodickému pokynu. V souvislosti s tím je třeba zpracovat pro vzdělávací program realizovaný školou konkrétní tematický plán, který stanoví způsob začlenění vymezených obsahových okruhů do odpovídajících vyučovacích předmětů, do dalších vzdělávacích aktivit i do jednotlivých ročníků.

S platností od 1. září 2002 bude vzdělávací oblast Výchova k volbě povolání součástí vzdělávacích programů pro základní vzdělávání na všech základních školách (kromě škol s ročníky pouze 1. stupně). Proto doporučujeme školám, aby si postupně během školního roku 2001/2002 vytvářely potřebné podmínky pro plnění vzdělávacích cílů Výchovy k volbě povolání.

Hlavním cílem zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do základního vzdělání je zprostředkovat žákům důležité znalosti a dovednosti související s jejich budoucím uplatněním ve světě práce a vybavit je kompetencemi potřebnými při rozhodování o jejich další profesní a vzdělávací orientaci a při jejich vstupu na trh práce. Pojetí, cíle a obsah učiva vzdělávací oblasti jsou uvedeny v příloze.

Zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do základního vzdělávání se uskuteční tak, že dále vymezené obsahové okruhy budou začleněny jednak do povinných předmětů uvedených v učebním plánu schválených vzdělávacích programů pro základní vzdělávání, které mají k dané problematice nejbližší (především předměty občanská výchova, občanská a rodinná výchova, praktické činnosti), jednak do volitelných předmětů a dalších vzdělávacích aktivit realizovaných školou. Optimální rozsah Výchovy k volbě povolání je 60 hodin v období posledních 2-3 let povinné školní docházky. Nejedná se o navýšení celkového týdenního počtu vyučovacích hodin, ale o zařazení obsahu tematických okruhů do současného učebního plánu vzdělávacího programu.

O způsobu začlenění jednotlivých obsahových okruhů do obsahu vzdělávání rozhodne ředitel školy. Přihlíží přitom k souvislostem mezi obsahem témat Výchovy k volbě povolání a obsahem příslušných vyučovacích předmětů. Konkrétní způsob zařazení dané vzdělávací oblasti do výuky a vhodné formy práce závisí především na materiálních, organizačních a personálních podmínkách školy. K realizaci Výchovy k volbě povolání se doporučuje využít disponibilních hodin pro navýšení časové dotace některého ze zvolených předmětů, uplatňovat projektové formy výuky, organizovat besedy s představiteli rozmanitých profesí (případně oborů spojených se zaměstnáváním lidí) či exkurze do vybraných podniků apod. Osvědčené metody a formy výuky jsou velmi pestré a jsou podrobněji popsány v příručce pro učitele (materiál 2 v příloze).

Doporučuje se, aby ředitel školy pověřil jednoho pedagogického pracovníka (nejlépe výchovného poradce nebo školního psychologa) zajišťováním potřebné koordinace aktivit souvisejících se zavedením Výchovy k volbě povolání do školní praxe (např. zprostředkování kontaktů školy s úřadem práce, koordinování práce vyučujících realizujících výuku jednotlivých obsahových okruhů dané vzdělávací oblasti, zajišťování exkurzí apod.).

Způsob zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání a vyhodnocení dosažených vzdělávacích cílů bude součástí výroční zprávy školy.

PaeDr. Jaroslav Mullner, v.r.
náměstek ministra

Příloha.

Výchova k volbě povolání

Vzdělávací cíle a obsah

Pojetí a charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast výchova k volbě povolání si klade za cíl vypěstovat u žáků dovednosti důležité při rozhodování o významných životních krocích a při plánování vlastní budoucnosti. Zaměřuje se na utváření a rozvíjení praktických dovedností a žádoucích osobních vlastností žáků, které jsou předpokladem pro jejich budoucí úspěšné začlenění do pracovního života. Připravuje žáky na přechod ze základní školy na školu střední a do světa práce, učí je optimálně posuzovat své možnosti vzhledem k požadavkům a situaci na pracovním trhu, odpovědně se rozhodovat o své budoucí profesní orientaci a pružně reagovat na případné změny v rámci svého rozhodnutí či na změny budoucí životní situace.

Výchova k volbě povolání učí žáky orientovat se v důležitých profesních informacích a na základě dostupných informací se správně rozhodovat o volbě budoucího profesního zaměření a o výběru vhodného povolání. Rozšiřuje poznatky žáků o světě práce, přibližuje jim existující pracovní příležitosti i reálné možnosti uplatnění absolventů škol na trhu práce, koriguje jejich představy a očekávání ve vztahu k vybranému povolání a ukazuje jim vhodné cesty vedoucí k dosažení stanovených profesních cílů. Seznamuje je s významem

osobnostních předpokladů pro výkon vybraných povolání a učí je přebírat osobní odpovědnost za vlastní rozhodování o své budoucí vzdělávací a profesní dráze.

Se zřetelem k vývojovým možnostem a předpokladům žáků by měla vzdělávací oblast výchova k volbě povolání vytvářet dostatek příležitostí a vhodné podmínky pro to, aby se žáci naučili poznávat a realisticky hodnotit vlastní přednosti, možnosti a omezení ve vztahu k vybraným povoláním a osvojili si strategie vedoucí k osobnostnímu a profesnímu růstu. Žáci by měli mít příležitost poznat více oborů a profesí a měli by se naučit orientovat v různých informačních zdrojích, samostatně vyhledávat a vyhodnocovat profesní informace a služby a efektivně využívat informace důležité pro rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření a o výběru vhodného povolání.

Vzdělávací cíle

Cílem vzdělávání v dané oblasti by mělo být vybavit žáka kompetencemi, které mu umožní:

- uvědomit si podstatný podíl vlastní odpovědnosti při rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření a o výběru vhodného povolání;
- využívat poznatků z oblasti sebepoznávání, rozhodování a plánování vlastní budoucnosti při vytýčování a dosahování stanovených životních cílů;
- realističtěji nahlížet na vlastní osobnost a korigovat svůj náhled na vlastní potenciál i na možnosti svého budoucího profesního uplatnění;
- pochopit souvislost mezi požadavky na výkon vybraného povolání, svými reálnými osobními předpoklady a konkrétními možnostmi výběru vhodného povolání;
- hodnotit své osobní šance na trhu práce v souladu s reálnými požadavky vybraného povolání a v konfrontaci s vlastními osobnostními předpoklady;
- plánovat si významné životní kroky, stanovovat si realistické životní cíle a nacházet vhodné způsoby a strategie jejich dosahování;
- přiměřeně se adaptovat na nové životní situace, vhodně reagovat na potřeby, požadavky a očekávání druhých lidí a konstruktivně se vyrovnávat s případným neúspěchem;
- orientovat se v profesní nabídce a v informačních zdrojích pro volbu povolání.

Obsahové zaměření tematických okruhů

1. Sebepoznání

Žáci se naučí realističtěji hodnotit své osobní zvláštnosti, předpoklady, možnosti i omezení a pochopí, které faktory proces sebepoznání ovlivňují. Uvědomí si nutnost sebepoznání pro správnou volbu povolání.

2. Rozhodování

Žáci si uvědomí svou roli v procesu rozhodování, zamyslí se nad faktory, které mohou jejich rozhodování ovlivňovat, a nad tím, jaké překážky jim v rozhodování mohou bránit; naučí se rozumně volit z daných možností.

3. Akční plánování

Žáci si postupně navyknu po etapách plánovat důležité životní kroky a přehodnocovat dosažené cíle, naučí se stanovovat si realistické cíle a hledat účinné strategie k dosahování cílů a odstraňování překážek.

4. Adaptace na životní změny

Žáci si uvědomí nevyhnutelnost změn v životě, zamyslí se nad změnami, se kterými se budou muset po odchodu ze základní školy vyrovnat, a poznají způsoby, jak se mohou na změny připravit a jak je mohou zvládnout.

5. Možnosti absolventa základní školy

Žáci získají přehled o nabídkách vzdělávání, profesní přípravy a zaměstnání, poznají místní možnosti a příležitosti, které se v dané chvíli nabízejí a naučí se zamýšlet nad různými cestami k dosažení zvoleného cíle.

6. Informační základna pro volbu povolání

Žáci pochopí nutnost spojovat rozhodování se znalostí svých osobních předpokladů a s vyhledáváním potřebných profesních informací. Naučí se vyhledávat, třídít a správně využívat informace o vhodných vzdělávacích a pracovních příležitostech.

7. Orientace v důležitých profesních informacích

Žáci se naučí využívat důležité informace o různých povoláních a profesích pro svoji profesní volbu, zvažovat klady i zápory jednotlivých povolání a realisticky hodnotit své šance ve vybraném povolání na trhu práce.

8. Rovnost příležitostí na trhu práce

Žáci získají přesnější a komplexnější představu o některých pracovních činnostech a profesích, naučí se rozpoznávat překážky, které jim mohou bránit v dosažení osobních a profesních cílů a nalézat vhodné způsoby, jak čelit profesní diskriminaci.

9. Svět práce a dospělosti

Žáci se seznámí s postupy při přijímání uchazečů o studium na středních školách a při přijímání do zaměstnání, uvědomí si, co od nich potenciální zaměstnavatelé budou očekávat a jak lze tato očekávání naplnit.

Poznámka: Tematické okruhy jsou vzájemně kompatibilní; pro dosažení požadovaného výchovného účinku je vhodné jednotlivá témata vzájemně kombinovat a obměnou forem a metod práce průběžně opakovat.

Doporučené didaktické prostředky pro realizaci výuky

Jako vhodné didaktické prostředky pro realizaci Výchovy k volbě povolání lze doporučit zejména následující:

Metodické a pracovní materiály

Níže uvedené texty obsahují pojetí vzdělávací oblasti a zahrnují podrobné rozpracování tematických okruhů i náměty na jejich prezentaci ve výuce.

1. Viola Horská, Helena Zemánková a kol.: Volba povolání: pracovní sešit. Most: Hněvín, 1999. - 105 s. ISBN 80-902651-0-3

Interaktivní pracovní sešit, který přináší žákům i jejich učitelům řadu zajímavých námětů na samostatnou i skupinovou práci a přehled praktických podnětů pro výuku v oblasti výchovy k volbě povolání.

2. Viola Horská, Helena Zemánková a kol.: Volba: příručka pro učitele. Most: Hněvín 2000.
- 254 s. ISBN 80-902651-3-8

Metodická příručka, která obsahuje soubor užitečných námětů pro výuku v oblasti výchovy k volbě povolání, učební osnovy a přehled vhodných metod a forem výuky.

Doplňující výukové prostředky- Multimedialní program "Průvodce světem povolání", který je k dispozici na většině úřadů práce. Program obsahuje řadu rozmanitých výběrových postupů pro volbu povolání a zahrnuje testy zájmů a textové i obrazové informace o vybraných povoláních.-Různé letáky, informační a metodické materiály apod., které jsou k dispozici v informačních a poradenských střediscích úřadů práce.

Příloha č. 2

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

5.9 Člověk a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Oblast **Člověk a svět práce** postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti **Člověk a svět práce** vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast **Člověk a svět práce** se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protiváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Člověk a svět práce** je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: *Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů*, které jsou pro školu povinné. Na 2. stupni je rozdělen na šest tematických okruhů: *Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Svět práce*. Tematické okruhy na 2. stupni tvoří nabídku, z níž školy vybírají podle svých podmínek a pedagogických záměrů, kromě povinného tematického okruhu *Svět práce*, minimálně další dva tematické okruhy. Vybrané tematické okruhy je nutné realizovat v plném rozsahu.

Tematický okruh *Svět práce* je určen pro 8. a 9. ročník i odpovídající ročníky víceletých středních škol. Je povinný pro všechny žáky v plném rozsahu a lze jej zařadit již od 7. ročníku.

Vzdělávací obsah je realizován v průběhu celého základního vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Proto je vhodné zařazovat do vzdělávání žáků co největší počet tematických okruhů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, náradí a pomůcek při práci i v běžném životě

- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

2. stupeň

SVĚT PRÁCE (závazný pro 8. a 9. ročník s možností realizace od 7. ročníku)

Očekávané výstupy

žák

- *orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí*
- *posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy*
- *využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání*
- *prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce*

Učivo

- **trh práce** - povolání lidí, druhy pracovišť, pracovních prostředků, pracovních objektů, charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce
- **volba profesní orientace** - základní principy; sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení, vlivy na volbu profesní orientace; informační základna pro volbu povolání, práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb
- **možnosti vzdělávání** - náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení, informace a poradenské služby
- **zaměstnání** - pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce; práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- **podnikání** - druhy a struktura organizací, nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání

SVĚT PRÁCE 8

TEMATICKÝ PLÁN

1. VOLBA PROFESNÍ ORIENTACE **12 hodin**

- základní principy
 - sebepoznávání: osobní zájmy a cíle, tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, sebehodnocení
 - rozhodování
 - akční plánování
 - vlivy na volbu profesní orientace
 - informační základna pro volbu povolání
 - práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb
- ZÁŘÍ
AŽ
ÚNOR

2. TRH PRÁCE **6 hodin**

- trh práce
 - povolání lidí a jejich charakteristika
 - druhy pracovišť, pracovních prostředků, objektů a činností
 - charakter a druhy pracovních činností
 - požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní
 - rovnost příležitostí na trhu práce
- BŘEZEN
AŽ
ČERVEN

3. MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ

- náplň učebních a studijních oborů
 - přijímací řízení
 - informace a poradenské služby
- PRŮBĚŽNĚ

SVĚT PRÁCE 9

TEMATICKÝ PLÁN

1. VOLBA PROFESNÍ ORIENTACE

3 hodiny

- sebepoznání
- sebehodnocení
- rozhodování
- vlivy na volbu profesní orientace
- dotazníky k volbě povolání
- možnosti absolventa ZŠ
- adaptace na životní změny
- informační základna pro volbu povolání
- práce s profesními informacemi
- využívání poradenských služeb

ZÁŘÍ
AŽ
ŘÍJEN

2. TRH PRÁCE

4 hodiny

- informace o trhu práce
- Úřad práce
- profese a jejich charakteristiky
- povolání podle stupně vzdělání
- kategorie povolání
- profesní etika

LISTOPAD
AŽ
PROSINEC

3. MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ

2 hodiny

- vzdělávací soustava ČR
- náplň učebních a studijních oborů
- přihláška ke studiu na středních školách
- přijímací řízení
- informace a poradenské služby

LEDEN

4. ZAMĚSTNÁNÍ

5 hodin

- svět práce a dospělosti
- změny v profesním životě
- zaměstnání
- pracovní příležitosti v obci (regionu)
- způsoby hledání zaměstnání
- pracovně právní vztah
- psaní životopisu
- pohovor u zaměstnavatele
- sebe prezentace
- problémy nezaměstnanosti, úřady práce
- pojištění zdravotní a sociální
- práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- zákoník práce

ÚNOR
AŽ
DUBEN

5. PODNIKÁNÍ

4 hodiny

- druhy a struktura organizací
- nejčastější formy podnikání
- drobné a soukromé podnikání
- modelové situace
- podnikatelský záměr – projekt Firma

KVĚTEN
AŽ
ČERVEN

Příloha č. 4

Hodnocení žáka v předmětu Svět práce

Podkladem pro udělení známky je kvalita vypracování samostatných prací, testů, dotazníků, pracovních listů ve škole i doma, sebehodnocení, podíl na práci dvojice nebo skupiny, způsob účasti v diskusi.

Stupeň 1 (výborný) získá žák, který vyhledává a třídí informace, a na základě jejich pochopení a propojení je efektivně využívá v tvůrčích činnostech a praktickém životě. Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje. Účinně spolupracuje ve skupině, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.

Stupeň 2 (chvalitebný) získá žák, který s dílčí pomocí dospělých vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení a propojení je efektivně využívá v tvůrčích činnostech a praktickém životě. Ve většině případů formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu a vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje. Ve většině případů účinně spolupracuje ve skupině, převážně pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Pokouší se využívat znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost. Snaží se činit podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření,

Stupeň 3 (dobrý) získá žák, který v oblasti třídění informací a jejich následnému porozumění a aplikaci má poměrně značné problémy. Má dílčí problémy s formulováním a vyjadřováním svých myšlenek a názorů v logickém sledu, vyjadřuje se poměrně výstižně, souvisle v písemném i ústním projevu. Je schopen naslouchat promluvám druhých lidí, snaží se jim porozumět a vhodně na ně reagovat. Do diskuzí se zapojuje sporadicky a činí mu problémy obhájit svůj názor a vhodně argumentovat. Někdy se zapojuje do spolupráce ve skupině, jeho podíl na práci týmu není výrazný. V některých situacích pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce. Znalosti a zkušenosti získaných v jednotlivých vzdělávacích oblastech používá částečně. Činí mu problémy přijmout podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.

Stupeň 4 (dostatečný) získá žák, který velmi obtížně vyhledává a třídí informace, které jen těžko a často chybně propojuje. Pouze zřídka formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřovat se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu mu činí značné problémy. Naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim, vhodně na ně reagovat je pro něj velmi obtížné, vyhýbá se zapojování do diskuzí, nerad obhajuje svůj názor a pouze zřídka vhodně argumentuje. Velmi nerad spolupracuje ve skupině, má minimální podíl na práci týmu, v pracovní činnosti často negativně ovlivňuje kvalitu společné práce. Málo využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost. Často činí nepodložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.

Stupeň 5 (nedostatečný) získá žák, který neumí vyhledávat a třídit informace. Neumí formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se nesouvisle a nekultivovaně v písemném i ústním projevu. Naprosto mu chybí schopnost naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim, vhodně na ně reagovat. Zcela se vyhýbá diskusi, nerad obhájí svůj názor a jeho argumentace je velmi slabá. Nespolupracuje ve skupině, negativně ovlivňuje kvalitu společné práce. Nevyužívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí nepodložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.

Čím budu?

Třída	Povolání	Proč?
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Příloha č. 6

DOTAZNÍK PRO VOLBU POVOLÁNÍ (6. TŘÍDA)

jméno:

třída:

<p><u>1. Napiš své oblíbené předměty:</u></p> <ul style="list-style-type: none">•••	<p><u>2. Které předměty se ti nelíbí?</u></p> <ul style="list-style-type: none">•••
<p><u>3. Čím jsou členové tvé rodiny?</u></p> <p>a) maminka..... d) dědeček,</p> <p>b) tatínek,..... e) teta.....</p> <p>c) babička..... f) strýc.....</p>	
<p><u>4. Které povolání by ti vybrali rodiče?</u></p> <p>.....</p>	<p><u>5. Které povolání se líbí tobě?</u></p> <p>.....</p>
<p><u>6. Nakresli obrázek, který znázorňuje tvé povolání:</u></p> <p>Název:</p>	

DOTAZNÍK PRO VOLBU POVOLÁNÍ (7. TŘÍDA)

jméno:

třída:

1. Zakroužkuj ANO nebo NE:

- Až vyjdu ze základní školy, chci se ještě dál vzdělávat. ANO NE
- Až vyjdu za ZŠ, naučím se něco praktického a co nejdříve začnu pracovat. ANO NE

2. Podtrhni nejvýše 3 oblasti:

Docela rád(a) bych pracoval(a):

- v průmyslu (strojírenství, elektrotechnika aj.)
- ve zdravotnictví (zdravotní sestra, lékař, výroba léků)
- v hornictví a hutnictví (doly, těžba uhlí a rudy, tavení)
- v armádě nebo u policie
- ve stavebnictví (zedník, tesař, instalatér, pokrývač aj.)
- v lesnictví (těžba dřeva, výsadba stromů)
- v obchodě
- ve spojích (pošta, telekomunikace)
- ve školství (učitel, vychovatel)
- v dopravě (autobusy, vlaky, letadla, lodě)
- v energetice (elektrárny, rozvody, elektromontáže)
- v umění a kultuře (výtvarnictví, galerie, muzea, knihy, noviny, film, divadlo aj.)
- v zemědělství
- ve službách (opravář obuvi, čistírna, švadlena, kadeřnice, kuchař aj)
- jinde.....

3. Odpověz slovy nebo celou větou:

- Čím bys chtěl(a) být?.....
- Viděl(a) jsi toto povolání zblízka?.....
- Co se ti na tomto povolání líbí?.....
- Na které škole budeš pokračovat po ukončení ZŠ?.....
- Co musíš udělat pro splnění svého cíle?.....

DOTAZNÍK PRO VOLBU POVOLÁNÍ (9. TŘÍDA)

jméno:

třída:

1. Na vysvědčení si musím vylepšit:

.....
.....
.....

2. Jak toho dosáhnu?

.....
.....

3. Zvládnou to?

.....
.....

4. Vypiš údaje o škole a oboru, kde bys nejraději studoval:

název a přesná adresa školy:.....

název oboru:

5. Vypiš údaje o druhé vybrané škole a oboru:

název a přesná adresa školy:.....

název oboru:

6. Vypiš údaje o třetí vybrané škole a oboru:

název a přesná adresa školy:.....

název oboru: